

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๖

วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของผู้คัดค้านที่ ๑ และที่ ๒ ในคดีหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กรณีมีปัญหาว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่

กรณีสืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๕ เจ้าพนักงานกองปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้ทำการจับกุม นายประเสริฐ เหล่านารุ่งเรือง นางรัตนภรณ์ ชมภูเลิศ ผู้ร้องที่ ๑ นายดีหรือดี ผลทอง และนายขงยุทธ อนุจารวัฒน์ รวม ๔ คน พร้อมเงินสดของกลางและของกลางอื่นๆ อีกหลายรายการ โดยกล่าวหาบุคคลทั้งสี่ว่า สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเมทแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๒ ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. ๒๕๑๘ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ และได้นำบุคคลทั้งสี่พร้อมของกลางทั้งหมดส่งพนักงานสอบสวนกองบังคับการสอบสวน กองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด ทำการสอบสวนดำเนินคดีระหว่างการสอบสวน เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (เลขาธิการ ป.ป.ส.) ได้อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๑ มาตรา ๑๕ วรรคสอง และมาตรา ๒๑ มีคำสั่งลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ ให้ตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ เป็นกรณีเร่งด่วนและมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแทน และมีคำสั่งลงวันที่ ๒๑ และ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๕ ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินรวมทั้งเงินฝากและดอกเบี้ยในบัญชีธนาคารต่างๆ จำนวน ๗ รายการ ของผู้ร้องที่ ๑ ไว้ชั่วคราวและแจ้งให้ผู้ร้องที่ ๑ เพื่อให้พิสูจน์การได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ผู้ร้องที่ ๑ ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ได้ทรัพย์สินมาจากการค้าขายร้านขายของชำชื่อร้านยังฮวด แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบว่าร้านดังกล่าวเป็นร้านเล็กๆ และจากหลักฐานการเสี่ยภาษีพบว่า นายเทียม อนุจารวัฒน์ สามีของผู้ร้องที่ ๑ ได้ยื่นแบบแสดงรายการ

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. ๕๐) ของร้าน ระบุรายได้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๑๒๐,๐๐๐ บาท พ.ศ. ๒๕๓๖ จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ส่วนปี พ.ศ. ๒๕๓๗ และ พ.ศ. ๒๕๓๘ ไม่มีการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษี พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า ทรัพย์สินที่ผู้ร้องที่ ๑ มีอยู่หรือได้มานั้นเกินกว่าฐานะหรือความสามารถในการประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต ประกอบกับผู้ร้องมีพฤติการณ์เป็นนักค้าแอมเฟตามีนรายสำคัญเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดมาเป็นเวลาช้านาน และไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่า เงินฝากธนาคารดังกล่าวไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้มาโดยสุจริตมีค่าตอบแทน หรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี จึงเสนอให้คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินวินิจฉัย เพื่อมีคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินซึ่งเป็นเงินฝากในบัญชีต่างๆ ดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ๗ มาตรา ๑๖ (๓) วินิจฉัยว่า ทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีคำสั่งลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ ให้อายัดทรัพย์สินของผู้ร้องที่ ๑ ทั้ง ๗ รายการดังกล่าว

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ยื่นฟ้องบุคคลผู้ถูกจับกุมทั้งสิ้นเป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ ตามลำดับในฐานความผิด สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดต่อศาลอาญา เป็นคดีหมายเลขดำที่ ๕๓๕/๒๕๓๕ และได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๗ โดยยื่นคำร้องต่อศาลอาญา เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๓๕ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ม. ๒๖/๒๕๓๕ ขอให้ศาลมีคำสั่งริบทรัพย์สินทั้ง ๗ รายการของผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นจำเลยที่ ๒ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๔๑ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอริบทรัพย์สินผู้ร้องที่ ๑ เพิ่มเติม และของนายเทียม ๗ สามีของผู้ร้องที่ ๑ ต่อศาลอาญารวม ๕๖ รายการ ให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดด้วย

ผู้ร้องที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้คัดค้านที่ ๑ และนายสมใจ อนุจารวัฒน์กับนางสาวกันยารัตน์ อนุจารวัฒน์ ผู้จัดการมรดกของนายเทียม ๗ ผู้ร้องที่ ๒ ซึ่งเป็นผู้คัดค้านที่ ๒ ยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินของพนักงานอัยการ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลรัฐธรรมนูญสรุปความว่า พระราชบัญญัติมาตรการ

ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ ศาลอาญาโดยสำนักงานศาลยุติธรรมจึงส่งปัญหาดังกล่าวเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญ

“มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

“มาตรา ๔๘ สิทธิของบุคคลในทรัพย์สินย่อมได้รับความคุ้มครอง ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นนี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

การสืบทอดย่อมได้รับความคุ้มครอง สิทธิของบุคคลในการสืบทอดย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๕

“มาตรา ๒๕ บรรดาทรัพย์สินซึ่งพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งนั้น ให้ศาลไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น เว้นแต่บุคคลซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินได้ยื่นคำร้องขอคืนก่อนคดีถึงที่สุด และแสดงให้ศาลเห็นว่า

(๑) คนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ

(๒) คนเป็นผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ และได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ถ้าปรากฏหลักฐานว่าจำเลยหรือผู้ถูกตรวจสอบเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาเงินหรือทรัพย์สินที่ผู้นั้นมีอยู่หรือได้มาเกินกว่าฐานะ หรือความสามารถในการประกอบอาชีพหรือกิจกรรมอย่างอื่นโดยสุจริต เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด”

“มาตรา ๓๑ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ให้ตกเป็นของกองทุน”

พิเคราะห์แล้วปัญหาที่ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๒๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ว่ามาตรา ๒๕ ดังกล่าวไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ จึงไม่ต้องวินิจฉัยปัญหา ดังกล่าวซ้ำอีก

คงเหลือปัญหาว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘ หรือไม่ เห็นว่าความในมาตรา ๓๑ ดังกล่าวบัญญัติถึงว่าเมื่อศาลมีคำสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แล้ว ให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของกองทุน ทั้งนี้เพื่อใช้ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๔ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ เป็นบทบัญญัติให้สันนิษฐานไว้เป็นเบื้องต้นก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาไม่มีความผิดและจะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ ซึ่งเป็นคนละเรื่องไม่เกี่ยวกัน จึงไม่มีปัญหาว่าขัดหรือแย้งต่อกัน ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๘ แม้ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินไว้ในความตอนต้น แต่ความในประโยคต่อไปมีว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิ เช่นว่านี้ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” ซึ่งแสดงว่าอาจมีกฎหมายบัญญัติถึงการรอนสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลได้เมื่อพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๑ ได้บัญญัติถึงตัวทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งให้ริบตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ให้ตกเป็นของกองทุน กรณีย่อมเป็นไปตามข้อยกเว้นในการคุ้มครองสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินที่ว่า “ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ย่อมเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ” จึงถือไม่ได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

อาศัยเหตุดังได้พิจารณาма จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๔๘

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ